

Alex Vanopslaghs grundlovstale

Taler

Alex Vanopslagh
Formand for Liberal Alliance

Dato

5. juni 2020

Sted

Ragnarock, Roskilde

For frihed, fornuft og fædreland!

For et år siden stod jeg og holdt en grundlovstale på en mark i Midtjylland for en 20-30 mennesker oven på en lang valgkamp. Jeg var lettere udmattet, men også spændt og usikker på, om jeg mon blev valgt til Folketinget. Havde man fortalt mig der, på en mark i Midtjylland, at jeg få dage senere ville blive partileder for Liberal Alliance, så havde jeg nok sagt, at det måtte de ENDNU længere ud på landet med!

Og nu kan vi så for evigt markere d. 5 juni som en fejring af, at jeg kom i Folketinget – og indrømmet: Der er også andre ting at fejre og hylde i dag!

I dag fejrer vi vores første grundlovs og dermed vores folkestyres 171 års fødselsdag – og vigtigere endnu: Vi fejrer grundlovens værdier; det liberale, åbne demokrati, retsstaten, friheden, markedøkonomien, det personlige ansvar for sig selv og sine medmennesker.

En af dem, der var med til at sikre vores levende demokrati, vores frihedsrettigheder og grundlov, var Grundtvig. Dansk liberalismes åndelige fader.

Han havde et helt særligt blik for den personlige frihed og den enkeltes frihedsrettigheder; han stod for et opgør med stændersamfundet, hvor skomageren måtte blive ved sin læst, og mente i stedet, at ALLE borgere i Danmark skulle nyde de samme frihedsrettigheder – borgerlige frihedsrettigheder og særligt religionsfriheden og ytringsfriheden – for Loke såvel som Thor – og ikke mindst næringsfrihed – kapitalisme med et moderne

ord! Ja, alt sammen rettigheder, der i dag er sikret i vores grundlov, og som vi skal lovprise.

Grundtvigs kamp for frihed handlede også i høj grad om det danske fællesskab. Om vores fædreland. Om at bruge sin frihed til at tage ansvaret på sine skuldre og gøre en forskel for sine medmennesker.

"At være en del af samfundet – en del af et folk og et fædreland – indebærer at den enkelte påtager sig et ansvar for det fælles bedste. Det kræver frihed for den enkelte til at påtage sig det ansvar."

Sådan sagde Grundtvig.

For kun i frihed *kan* den enkelte frivilligt påtage sig ansvar for fællesskabet.

For Grundtvig var personlig frihed og fællesskab to sider af samme sag – idealet var samfundsborgeren, som er fri til at udfolde sig for det fælles bedste. Til gavn for det danske fædreland.

Vi liberale har indimellem haft svært at tage ordet "fædreland" i vor mund. Men det er egentlig noget pjat.

Det er trods alt grunden til, at vi er aktive i politik! Når vi vil sænke skatter, skabe vækst og velstand, er det jo ikke bare for, at vi selv kan køre i en større bil eller få råd til en ekstra familierjese. Det er fordi, vi ønsker, at de næste generationer i vores lille nation – i vores fædreland – får noget endnu bedre end det, vi selv fik i arv.

Så tag ikke fejl af det nationale fællesskab – det er det, der danner rammen om vores liv, som vi alle er forpligtet til at opretholde og forbedre.

Vi engagerer os af kærlighed til det fælles. Og af kærlighed til fællesskaberne!

De fællesskaber, der bindes af indre bånd, vil altid overgå dem, der er bundet af ydre. Det vidste Grundtvig også – derfor kæmpede han for større engagement i foreningslivet, folkeskoler, folkehøjskoler, folkekirker og folkepartier – altså de sande fællesskaber – ikke de fællesskaber, der er kendetegnet ved en stor

offentlig sektor eller en høj skattebillet.

Fællesskab og kærlighed til sit fædreland viser sig klarere på visse tidspunkter end andre. Den seneste tid har været sådan en krisetid, hvor fællesskabet skulle stå sin prøve på forskellig vis.

Og danskerne har vist, at de kan stå sammen – hver for sig, som man vist skal sige nu – og langt de fleste har kunne begå sig forsvarligt og hensynsfuldt i mødet mod den usynlige fjende.

Pligten kaldte, og danskerne svarede.

Vi gav afkald på dele af vores frihed, og en stor del af vores hverdag blev vendt på hovedet. Vi har lidt afsavn, vi har tilpasset os og ændret vores adfærd. For det fælles bedste. For det store fællesskabs skyld.

Det danske nationale fællesskab lever endnu og er måske stærkere, end vi lige troede.

Det frivillige fællesskab er i hvert fald stærkere, end Mette Frederiksen og hendes regering troede.

For havde man haft større lid til danskernes fællesskabsfølelse – deres kærlighed til deres fædreland for at gøre det lidt højstemt – så kunne vi måske have nøjedes med færre indgreb og mindre nedlukning.

Mange har fået den fikse idé, at det er Mette Frederiksen og den stærke stat, der har stoppet coronavirus i Danmark.

Men det var ikke regeringens påbud, forbud, indskrænkninger af frihedsrettigheder og hastelove, der først og fremmest og **alene** fik Danmark igennem krisen.

Nej, det var derimod danskernes ændrede adfærd – danskernes sunde fornuft og

personlige ansvar – vores evne til at ofre os for det fælles bedste for nu at blive i Grundtvigs terminologi.

Og det er værd at huske på i de her dage.

Vi har kunnet mærke afsavnene, og vi har kunnet mærke, at friheder og fællesskaber blev taget fra os.

Vi har længtes efter hinanden, butiksejerne har længtes efter deres kunder, og de ansatte har længtes efter deres arbejde – hvis de da ikke helt har mistet det.

Vi har længtes efter besøg på plejehjem hos dem, vi elsker. Vi har længtes efter familiefesterne, sammenholdet i forenings- og idrætslivet. Efter det sociale liv, der kommer til udtryk, når vi er ude at spise, når vi møder vores studiekammerater, eller når vi rejser ud og opdager verden sammen.

I over to måneder har vi nu levet i et samfund med den totale statsmagt, uden det frie marked, globalisering og forbrugersamfundet. Ja, det lyder jo næsten som den yderste venstrefløjs drømmesamfund.

Men for almindelige mennesker og fornuftige mennesker er krisens konsekvenser imidlertid mere nedtrykkende: Det er ensomhed. Elendighed. Arbejdsløshed.

Og det går hårdest ud over de dårligst stillede. Det er dem med de korteste uddannelser, der mister jobbet først og har sværest ved at finde nyt arbejde, når de mister deres gamle.

Det er krisens ulykkelige natur. Derfor skal vi også have gang i økonomien og samfundet igen. Økonomien kan bremses af politikere, men den kan ikke genstartes af politikere. Der findes ingen magisk politisk knap.

Økonomien er derimod jer, det konkrete Danmark. I er motoren, der kan få dansk økonomi op i omdrejninger igen. Og det er kun med jeres flittighed, at Danmark kan komme på fode igen.

Derfor er det glædeligt, at vi begynder at vende tilbage mod en normal hverdag med genåbning af friheden, fællesskaberne, grænserne og kreativiteten.

Og lad os på denne grundlovsdag slå fuldstændig fast, at også vores demokrati skal tilbage til en normal hverdag.

Det er på sin vis tragisk, at mens vi alle holder skåltaler om demokrati og frihedsrettigheder, ja, så har vores frihedsrettigheder ikke været så indskrænkede og beføjelserne til staten har ikke været så vidtgående, som de er i dag, siden besættelsen eller Estrups dage som enevældig konseilspræsident under provisorietiden.

Folkestyret er reelt sat ud af kraft, når landet kan regeres ved dekreter, og uden den demokratiske samtale hersker en egenrådighed og ensporet logik. Det ser vi i genåbningen af Danmark, som sker efter det gamle venstrefløjsmotto: Tillid er godt – men kontrol er bedre:

Per dekret bestemmer regeringen, at det er tilladt for turister at sove seks nætter i Odense, men forbudt at sove én nat i København. Som turist må du gerne tage til København, men som en anden Askepot må du skynde dig ud, inden det bliver midnat.

Per dekret udstedes der et forsamlingsforbud på ti mennesker – men du må gerne mødes 30 mennesker på en restaurant – bare du ikke kender gæsterne. Myndighederne afviser, at din amerikanske kæreste må besøge dig, selvom du er syg af kræft – men han kan allernådigst få lov til at komme med til din begravelse.

Svage ældre må ikke se deres ægtefæller: En kvinde fortalte i medierne, hvordan hendes demente mand var ude af sig selv, fordi hun ikke længere kunne besøge ham, som han var vant til. Det leder en til at tænke over, hvad der egentlig er værst: Risikoen for at blive smittet eller at dø af sorg og ensomhed?

Fælles for det hele er, at det savner demokratisk forankring i Folketinget. Det savner logik. Proportionalitet. Medmenneskelighed. Undskyld, at vi politikere

ikke har kunne gøre det bedre.

Vi burde netop i Grundlovens ånd nu trække bemyndigelseslovene tilbage, afvikle nødlovene og insistere på, at både borgernes frihedsrettigheder og det danske folkestyre skal tilbage til en normal tilstand.

Lad os få den sunde fornuft tilbage. Og lad os også få optimismen, håbet og tilliden tilbage!

For lad os nu også bare sige det, som det er: Vi har i starten af krisen været grebet af angst og frygt. Vi var i starten af krisen ikke gode nok til at lade håbet fortrænge modløsheden, lade fornuften fortrænge frygten og lade lyset fortrænge mørket.

Og lige under den frygt, der ligger den socialdemokratiske omsorgsideologi og troen på, at staten kan ordne alle problemerne for os.

Gøre os lykkelige, elske os, skabe mening i vores liv, sikre tryghed, kærlighed og næstekærlighed – og beskytte os mod alt ondt – mod sygdom, elendighed, had, mod fattigdom, mod pres i uddannelsessystemet, mod svære stunder og depressioner, mod modstand, mod afsavn, hårdt arbejde og enhver anden sten, som livets vej kan byde på.

Desværre truer den såkaldte "omsorgsfulde stat" med at suge den resterende energi ud af samfundet. Betydningen af, at vi alle har et ansvar for at gøre en forskel i lokale fællesskaber, mindskes – næh, nu skal den offentlige sektor drage omsorg for os.

Ansaret og tilskyndelsen til at tage vare på sig selv er erstattet af offentlige ydelser og offentligt ansatte. Ydelser og regler frem for tillid og ansvar.

Familiens rolle i samfundet og i livet betyder mindre og mindre, når det er det offentlige, der skal være vores alles moder.

Men den statslige omsorg er kold, åndløs og materialistisk. Den tager udgangspunkt i, at alle problemer kan løses ved hjælp af højere offentlige

udgifter og mere offentlig indblanding.

Det erstatter selvstændighed hos mange med afhængighed af statslig omsorg og tryghed.

Åndelig fattigdom har jeg tidligere kaldt det.

Og det kvæler kreativitet, når intet kan gro uden for statens rammer. En lærer eller sygeplejerske kan aldrig komme videre med en god idé, når den først skal igennem fire lag DJØF'ere, så godkendes i tre udvalg og for dernæst at skulle retfærdiggøres i Danmarks CO2-regnskab.

Efter 6 måneders debat om, hvorvidt den øger uligheden med 0,01 % eller 0,02 %, så er den lokale ildsjæl formentlig smuttet, og så er alt tilbage ved det gamle – til stor irritation for alle vi, der gerne vil gøre i morgen bedre end i dag.

Derfor kan det saliggørende svar på alle problemer ikke være, at den offentlige sektor skal være større, og staten skal være stærkere. Måske er tiden snarere inde til mere personligt ansvar for, at vi drager omsorg for hinanden i de fællesskaber, som er frivillige – præcis som Grundtvig prædikede det.

Statslig omsorg har desværre også fået sit tag i dansk erhvervsliv, som efter den hårde nedlukning må klare sig på hjælpepakker.

Jeg forstår godt, at vores virksomheder i denne smertelige stund har brug for en håndsrækning, men der er noget grundlæggende usundt i denne nymodens statsstøtte.

Hjælpepakkerne har den uheldige effekt, at de sætter markedet i stå. De forhindrer nye idéer og forretningsmodeller i at blomstre ved at erstatte gamle og træge systemer.

"Matador" havde været en noget anderledes serie, hvis statslige hjælpepakker

havde holdt hånden under "Damernes Magasin" under Albert Arnesens dovne, snobbende og udygtige ledelse, imens den driftige Mads Skjern skulle finansiere hele gildet. For sådan fungerer hjælpepakker – det er lidt ligesom gruppearbejde på RUC.

Lad mig derfor sige det, som det er: Vi ønsker ikke et erhvervsliv på støtten.

Det er ikke offentlig omsorg, der får os ud af den økonomiske krise. Det er tværtimod de ting, der gør dansk erhvervsliv stærkt: flittige medarbejdere, gode produkter og sultne iværksættere.

Vi har derimod brug for en aktiv og virksom vækstpolitik. Der er meget snak om at stimulere forbruget. Hvis man tror, det er svaret, så er det ret simpelt. Jeg ved ikke, hvad man venter på.

Frigiv nu danskernes indefrosne feriepenge. Dem alle. Det vil give en gennemsnitlig lønmodtager 25.000 kroner ekstra, hvilket kan hjælpe tingene hurtigere i gang.

Men vi må ikke forfalde til at tro, at vi bare kan forbruge os ud af krisen. Vi er nødt til at tænke på noget så gammeldags som, hvordan vi tjener pengene.

Her i krisens stund har vi i vores lille liberale alliance nødvendighedens politik – lavere skatter, højere vækst, mindre kontrol, mere frihed – klar til brug, og sådan har det altid været. Skattelettelser har det med at falde som en regn over tør jord og nære alt, der gror.

Og hver gang, man har regnet på vores politik, har økonomer og eksperter svar været: Det skaber velstand, arbejdspladser, et konkurrencedygtigt Danmark, som kan tiltrække investeringer, innovation og udvikling.

Jeg tror, I alle kender Liberal Alliances politiske program, så det vil jeg ikke kede jer længe med. Men vores politik er også noget mere fundamentalt end blot en politik, der kan gøre krisetider til opgangstider: Nemlig retfærdighedens politik. Et opgør med statens kolde forsøg på omsorg.

For med økonomisk frihed – og en slankere offentlig sektor – kommer mere personligt ansvar og mere *personlig* frihed. Også mere frihed til at påtage sig ansvaret for det fælles bedste. Præcis som Grundtvig sagde det. Præcis som Grundloven er tiltænkt at skabe rammerne for. Sådan er vi en del af et folk og et fædreland.

Sådan er vi stærkest, sådan er vi bedst, sådan kan vi give det bedst mulige land videre til vores efterkommere, som vores store grundlovsfædre gjorde det før os.

Tak for ordet. God grundlovsdag.

Kilde

Manuskript tilsendt fra taler

Kildetype

Digitalt manuskript

Tags

Grundlovstale, Liberal Alliance

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/alex-vanopslaghs-grundlovstale-2020>